

Mİ'RAC'DAN HATIRALAR*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sahibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

رَأَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي قُصُورًا مُسْتَوِيَةً عَلَى الْجَنَّةِ
فَقُلْتُ يَا جِبْرِيلُ لِمَنْ هَذَا فَقَالَ لِلْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ
وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

(ابن لال، والديلمي عن أنس)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 287/11 (*Raeytü leylete üsriye bî, kusûren müsteviyeten ale'l-cenneti, fekultü: Yâ cibrîlü li-men hâzâ? Fekâle: Li'l-kâzımîne'l-gayza ve'l-âfîne ani'n-nâs, va'llâhu yuhibbu'l-muhsinîn.*)
Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Râmûzü'l-Ehâdis isimli, üstadımız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin KS Hazretleri tarafından te'lif edilmiş olan hadis kitabından, hadis-i şerifleri sizlere nakletmeye devam ediyoruz.

Hadislerin okunmasına, izahına geçmeden önce, başta sevgili peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz olmak üzere cümle enbiyânın, evliyânın, sülehânın; Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyy-i Murtazâ'dan bize kadar gelmiş olan sâdâtımızın, meşâyihimizin ruhları için;

Şu kitabın müellifinin ruhu için; bu kitabın içindeki hadis-i şerîflerin bizlere kadar ulaşmasında emeği geçmiş olan ulemânın, ruvâtın cümlesinin ruhları için; ve bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu ilim meclisine teşrif etmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete irtihal etmiş olan cümle yakınlarının ruhları için ve hocamız Mehmed Zahid Efendi Hazretleri'nin mübarek ruhu için, bir Fâtîha, üç Kul hüva'llâh okuyalım:

a. Cennetin Köşkleri

Dersin başında metnini okuduğumuz hadis-i şerifte, Peygamber ASS Efendimiz Mi'rac'ındaki bir müşahedesini bize naklediyor. Peygamber ASS Efendimiz bir gece Mekke-i Mükerreme'den Kuds-ü Şerif'e nakl olundu. Buna *isrâ* denilir.

Kuds-ü Şerif'ten de, yedi kat semayı geçip Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzur-u âlîsine urûc eyledi. Bu hadiseye de *Mi'râc* deniliyor. İsrâ ve Mi'râc... Birisi dünya üzerinde birbirinden fevkalâde uzak, bir gecede normal şartlar altında gidilmesi mümkün olmayan bir mesafedeki bir yerden bir yere gitme mucizesi Peygamber Efendimiz'in. Buna *İsrâ* diyoruz. Ondan sonra da Kuds-ü Şerîf'ten huzur-u Rabbi'l-âlemîne urûcu, buna da Mi'râc mucizesi diyoruz.

İsrâ, Kur'an-ı Kerim'deki ayet-i kerimeyle sabittir. *Estaizü bi'llâh. Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ
لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

(الإسراء: 1)

(*Sübhâne'llezî esrâ bi-abdihî leylen mine'l-mescidi'l-harâmi ile'l-mescidi'l-akse'llezî bâreknâ havlehû li-nüriyehû min âyâtinâ, innehû hüve's-semîu'l-basîr.*) [Bir gece, kendisine ayetlerimizden bir kısmını gösterelim diye, (Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah, noksan sıfatlardan münezzehtir; O, gerçekten işitendir, görendir.] (İsrâ, 17/1)

“Şânı her türlü noksandan münezzehtir o zât-ı celîl olan Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin ki, kulunu, yâni Hazret-i Muhammed ASS’ı, bir gece Mescid-i Haram’dan, yâni Beytullah’ın olduğu yerden Mescid-i Aksâ’ya, yâni Kudüs’teki Mescid-i Aksâ’nın olduğu yere götürmüştür. O götüren Allah-u Teâlâ Hazretleri ne kadar kâmil, ne kadar şânı her türlü nakîsadan münezzehtir zât-ı celîldir.” diye bu ayet-i kerimede işaret ediliyor ki, Peygamber Efendimiz bir gecede, böyle Mekke’den Kuds-ü Şerif’e naklolmuştur.

“—Efendim böyle şey olur mu?”

Olur, niye olmasın? Bugün insanlar, çeşitli teknik vasıtalarla uzak mesafelere nasıl gidiyorlar! Sonra televizyonlarda birçok kimse seyretmiştir ki, ışınlama diyorlar, o uzayla ilgili birtakım programlarda vs.lerde, bir yerden öbür tarafa gidiyor.

Atomun o muazzam, muhteşem nizamından; bu güneş sistemlerinin, kâinâtın, gökyüzünün muazzam sistemlerinin böyle intizamlı işleyişinden; hayattan, canlı varlıkların o harika düzenlerinden ibret alır insan...

“—Kâinâtı yaratan, bunca incelikler ile işleten, bütün bunları var eden ve bu halde yürüten, yaşatan Zât-ı Celîl, her türlü şeye kâdir, her türlü ince bilgiye vâkıftır. Mühendislerin mühendisi, sanatkârların sanatkârı, kudretlilerin kudretlisi bir Zât-ı Celîl, her şeyi yapabilir.” diye, akıllı bir insan onu da kabul eder.

Bak, küçücük bir tohum atıyoruz, topraktan kocaman bir ağaç çıkıyor, kocaman bir bitki çıkıyor. Sonra o bitki toprağın içinden suyu alıp süzüyor kökleriyle, kaç metre yukarıya çıkartıyor. Bir kavak ağacının boyu kaç metredir... Bugün siz her pompayla suyu o kadar yüksek yere pompalayamazsınız. Su o kadar yükseğe, bir kavağın boyuna kolay kolay çıkmaz. Hadi bakalım bir su pompası getir de, o kadar yüksek yere o suyu bassın! Uzun teknik tedbirler lâzım geliyor ama, Allah-u Teâlâ Hazretleri, suyu kökten ta yukarıya çıkarttırıyor.

O yapraklarda öyle büyük sanat var ki, kökten alınan su ile güneşin enerjisinden faydalanarak, o incecik yaprak odun yapıyor, şeker yapıyor, yaprak yapıyor, lif yapıyor. Daha bilmediğimiz veya bildiğimiz bitkilerin her şeyi o yaprak laboratuvarında oluyor. Yâni küçücük, bir toplu iğne kadarcık bir klorofil hücresi, bir laboratuvarın bugün başaramadığı işi yapıyor.

Ne kadar kolay... Bak su var, güneş de var. Hadi bakalım sen yap bu kadar tekniğin ilerlemiş, uzaya roket fırlatıyorsun, her şeyi yapabiliyorsun. Hadi bakalım, buyur! İşte güneş ışığı, işte su... Suyu da sen yaratmadın, hazır buldun. Güneşi de sen yaratmadın, o da hazır. Hadi bakayım göreyim seni, şu yaprağın içindeki o küçücük toplu iğne başı kadarcık küçük laboratuvarın yaptığı o işi sen yap... İkisini birleştir, şeker yap; ikisini birleştir odun yap; ikisini birleştir yaprak yap; ikisini birleştir, ağacın diğer malzemesini yap!

Ne kadar büyük bir sanat!

Sonra, ne kadar bitmez tükenmez sanat çeşitliliği ki, bir yaprak aynı vazifeyi görüyor, suyu alıyor, suyun içindeki maddelerle bu dediğimiz işleri yapıyor. Kaç çeşit yaprak var. Devetabanının yaprağı kocaman, kuşkonmazın yaprağı kıl gibi, çınarın yaprağı el gibi, kaktüsün yaprağı bir başka türlü... Yâni, ne kadar bitmez tükenmez bir çeşitlilik var.

Bir böcek... İşte ayakları var, gözü var, anteni var, şusu var... Binlerce çeşidi var. Bir balık... Binlerce çeşidi var. Yâni, zor gelmiyor Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne bunca çeşidi, bunca sanatı icrâ etmek... Onun için, ne kadar büyük kudret sahibi anla ki, hiç zor gelmiyor.

Biz bir tane bir şeyi zorlukla yaparız, "Aman!" deriz. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin bunca yarattığı bunca mahlûkatı, şu kâinâtın nizamı... Yâni, akıllı bir insan, şu fenne vâkîf bir insan, alim bir insan, hayranlık içinde mest olur kâinâta baktığı zaman... Cahil anlamaz kâinâtın nizamındaki inceliği... Bugün atom alimleri, büyük fizikçiler, büyük tabiatçılar, büyük kimyacılar hayranlık duyuyorlar.

Bir çınar ağacı, bir dalını uzatıyor otuz metre öteye. E otuz metre, bu kadar ağırlık nasıl durur? Bu ağırlık niye çatırt diye kırmıyor? Nasıl tertibat alıyor o ağaç, kendisini nasıl koruyor? Ne kadar büyük şeyler.

O halde bunca sanata, bunca kudrete sahip olan Allah-u Teâlâ Hazretleri, kulunu Mekke'den Kudüs'e götüremez mi? El-cevap:

Götürür. Âmennâ ve saddaknâ, götürmüştür.

Bu İsrâ gecesinde, diyor ki Peygamber ASS Efendimiz:¹

رَأَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي قُصُورًا مُسْتَوِيَةً عَلَى الْجَنَّةِ
فَقُلْتُ يَا جِبْرِيْلُ لِمَنْ هَذَا فَقَالَ لِلْكَاطِمِينَ الْغِيْظَ
وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

(ابن لال، والديلمي عن أنس)

RE. 287/11 (*Raeytü leylete üsriye bî*) “Benim götürüldüğüm o gecede, yâni Mi’rac’ın başladığı o gecede, Mi’rac’a çıktığım zaman, (*kusûren müsteviyeten ale’l-cenneti*) cennetin üzerinde, cennete hakim bir yerde düzgün köşkler gördüm.”

Demek ki, manzarası safâlı, intizamlı ve yüksekte köşkler görmüş. Mihmandar kim, Rasûlüllah’ı kim götürüyor? Cebrâil AS... Meleklerin büyüklerinden Cebrâil AS götürüyor.

(*Fekultü: Yâ cibrîlü li-men hâzâ*) “Dedim ki: ‘Yâ Cebrâil! Bu köşkler kimin? Yeri güzel, kendileri fevkalâde süslü, fevkalâde müzeyyen, fevkalâde mükemmel... Bu köşkler kimin?’

¹ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.255, no:3187; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.671, no:7016.

(Fekâle) Cebrâil AS cevaben buyurdu ki: (Li'l-kâzimîne'l-gayz) 'Kızgınlığını yutanlar ve tutanlara...'”

Kızdı, asabı bozuldu, rengi değişti, yüzü kıpkırmızı oldu ama, kızgınlığın gereği olan fevrî hareketi yapmıyor, kendisine hakim olabiliyor. Birisine kızmış, ondan intikam almıyor. Kinini, kızgınlığını dizginleyebilen, yutabilen kimseler içindir.

Başka kimler içindir? (Ve'l-âfîne ani'n-nâs) “İnsanları affedenler içindir. (Va'llâhu yuhibbu'l-muhsinîn) Allah-u Teâlâ Hazretleri muhsinleri, yâni güzel hareket edenleri sever.”

Şimdi bu hadis-i şerifte ne var? Peygamber Efendimiz'in bu müşahedesinden çıkan ders nedir? Demek ki müslüman, tepesi attığı zaman, aklının kontrolünü bir tarafa bırakmayan kimse demek. Kızdığı zaman, “Gözüm karardı, sinirlenivermişim, ne yaptığımı bilmiyorum.” diye kontrolü kaybetmeyen kimse demek.

Mahkemeye çıkartıyorsun meselâ, bir adam, eli kelepçeli, hakimin karşısında, hakim soruyor:

“—Evlâdım! Sen bu adamı niye öldürdün?”

“—Efendim işte şöyle oldu da böyle oldu da... Birden bire bana küfür etti de, o anda ben sinirleniverdim. Ondan sonra ne yaptığımın farkında değilim.”

Demek ki, bu *kâzimîne'l-gayz* zümresinden değil. Yâni gayzını, kızgınlığını, kinini tutabilen bir insan değil. Bak, o kızgınlığını tutamaması onu nereye getirdi? Mahkemeye getirdi, mahkemedен hapse götüreceк, hapisten belki ceza olarak darağacına götüreceк. İnsan kendisini tutamadığı zaman, sinirlerine hakim olamadığı zaman, felâketten felâkete sürükleniyor.

İnsan ne zaman insandır? İçinden gelen arzulara dizgin vurabildiği zaman, onları kontrol edebildiği nisbette mükemmel insandır.

Bilmiyorum böyle dağ kenarında oturdunuz mu, dağ kenarındaki kasabalarda, meselâ Bursa gibi yerlerde... Bakarsınız, ovada kocaman taşlar var.

“—E nereden geldi bu taşlar buraya?”

“—Bir kere bir yağmur yağdı, bir büyük sel oldu, kocaman, adam boyundan büyük taşı sel yuvarladı, buraya getirdi.”

Yâni sel suyu, birden kopar gelir. Yukarıya yağar yağmur; ondan sonra, yokuş aşağıya bütün gücüyle paldır küldür yuvarlanır, önüne ne gelirse sürükler, götürür.

Arzular da böyle insanın içinden sel suyu kopar gibi, dağdan kopar gibi gelirse, ona dizgin vurulmazsa ne olur? Felâketten felâkete sürüklenir insan.

Demek ki, o köşkler, kinlerini, kırgınlıklarını tutabilen insanlarınmış. O halde, biz de sinirlendik mi, sinirimize hakim olacağız. Bundan bize çıkan ders: O köşklere sahip olabilmek için, sinirlenmeyeceğiz. Sinirlendiğimiz zaman, sinirimize hâkim olacağız.

Bir zât varmış Araplardan, Rasûlüllah'ın sahabesinden birisi aynı zamanda... Bir gurup mücrim huzuruna getirilmiş. Suçlu insanlar, şimdi cezalandırması lâzım onları. Diyor ki getirilenlerden bir tanesi, açıkgöz, söz alıyor, diyor ki:

“—Efendim! Ben bu suçu, bu edepsizliği böyle halim selimliğiyle tanınmayan başka bir kimseye yapsaydım, ne yapardı beni?”

“—Cezalandırırdı.”

“—E siz halim selimliğinizle şöhret bulmuşsunuz, sizin bir farkınız yok mu?” diyor.

Bunun üzerine:

“—Hadi sizi bağışladım. Bir daha böyle şey yapmayın!” diyor, salıveriyor.

Yâni kırgınlığına sahip olması lâzım insanların, bir.

b. Güzel Ahlâk Nedir?

İkincisi: (Ve'l-âfîne ani'n-nâs) “İnsanlardan sudûr etmiş olan suçları, kusurları, günahları, hataları, kendisine karşı işlenmiş olan şeyleri affedenler.”

Bir hadis-i şerifte, Ebû Hüreyre RA, Peygamber Efendimiz'e soruyor:

“—Yâ Rasûlallah, güzel huy nedir?” Yâni, “Hangi insan güzel huylu sayılır?” demek istiyor.

Diyor ki Peygamber Efendimiz:²

مَكَارِمُ أَخْلَاقٍ عِنْدَ اللَّهِ ثَلَاثَةٌ تَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ
وَتُعْطِي مَنْ حَرَمَكَ وَتَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ

(ط. عد. عن أنس)

(*Mekârimü ahlâkı inda'llâhi selâsetün*) Allah indinde mekârim-i ahlâk üçtür:

1. (*Ta'fû ammen zalemeke*) “Sana zulmedeni affedersin.” diyor Peygamber Efendimiz. Yâni, sana haksızlık etmiş, karşı gelmiş, seni üzecek bir şey yapmış, onu affedersin.

² Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.329, no:236; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.334; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Muhtelif lafızlarla:

Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.563, no:3912; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.279, no:909; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Mekârim-i Ahlâk*, c.I, s.23, no:21; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.235, no:20881; *Ibn-i Hacer*, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.83, no:297; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.277; Ebû Hüreyre RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.178, no:7285; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.269, no:739; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Mekârim-i Ahlâk*, c.I, s.22, no:19; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.222, no:7959; Ukbe ibn-i Amir RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.364, no:5567; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.221, no:7956; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.235, no:20880; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.40, no:5239; RE. 394/4; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.499, no:11291.

2. (*Ve tu'tî men haramake*) “Seni mahrum bırakan, senin istediğın, ihtiyacın olan şeyi sana vermeyene sen verirsin.”

“—Benim geçen gün ihtiyacım olmuştu, on bin lira para istedim, parası da vardı vermedi. Şimdi başı epeyce sıkışmış, ben de ona vermeyeceğim.” derse, insan kötülüğe kötülükle mukabele etmiş oluyor. Ama,

“—O bana vermedi ama, ben ona vereceğim!” diyor; mahrum bırakana, aksine iyilik yapıyor, veriyor.

3. (*Ve tasilü men kataake*) “Senden alâkayı kesmiş olan arkadaşına, sen devam ettirirsin alâkanı...”

“—O bana küstü, ben de ona küseyim!” demezsin. O küstü ama ben gene gideceğim. O beni ziyaret etmiyor artık, ama ben gene onu ziyaret edeceğim. O benden ilgiyi kopardı ama, ben ona bağlantımı devam ettireceğim dersin.

Güzel huy budur diyor.

İşte insanları affetmek de böyle. Hatası var, sana kalmış. İstersen onun karşılığını verirsin, cezalandırırsın; istersen affedersin. Affedersen, işte o köşkler affedicilere, affeden kimselere veriliyor.

Bir de bir başka mânâ olma ihtimali var: Buradaki affetmekten maksat, borçluya borcunu affedivermek. Yâni, vadesi gelmiş, borcu ödemesi lâzım, ama adamın durumu müsait değil.

“—Ver bakalım borcunu, vakti geldi.” diye sıkıştırıp, adamın durumuna aldırmadan, bastırıp o parayı almağa çalışmak şekli var. Bir de:

“—Hadi seni affettim, biraz daha sonra verirsin, geniş zamanında verirsin.” demek veyahut:

“—Hadi sana bunu bağışladım.” diye, borcu affetmek mânâsına gelebilir diye de, şerhte bir izah var.

Demek ki öyle de olsa, böyle de olsa, karşılıksız bir iyilik yapıyor insan.

Onun için, iyiliğe iyilikle mukabele etmek, herkesin kârıdır, herkes yapar bunu. Ama kötülüğe iyilikle mukabele etmek; o er kişinin kârıdır demişler büyüklerimiz. İyiliğe iyilikle mukabele her kişinin kârı, kötülüğe iyilikle mukabele er kişinin kârı... Onu herkes yapamaz. Mert adam olacak, bayağı yiğit bir kimse olacak, babayiğit olacak ki kötülüğe karşı iyilik yapabilsin.

İşte böyle karşılıksız olduğu zaman, Allah-u Teâlâ Hazretleri o köşkleri ihsân ediyor.

Demek ki biz, insanlarla muamelemizde böyle dengi dengine, mukabele bi'l-misl yapabiliriz belki ama, affedici olursak, sevabı Allah'tan bekleyip bağışlama tarafını tercih edersek, lütuf tarafını, fazilet tarafını tercih edersek, cennette ona mukabil, herkesin gıpta ettiği o köşkler, o nimetler insanlara gelebiliyor.

c. Allah Muhsinleri Sever

(*Va'llàhu yuhibbu'l-muhsinîn*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri muhsin kulları sever.” diyor, Rasûlüllah Efendimiz arkasından ekliyor. Muhsin ne demek? İyilik yapan, iyi olan kimseleri sever.

Muhsin, ihsân eden demek. İhsân etmek de her şeyde cârî olabilir. Meselâ, bir insan marangoz olur. Eline verilmiş olan parçayı, kendisine tevdi edilmiş olan parçayı en mükemmel yaparsa, o marangozluğunda ihsân yapmıştır. Yâni marangozluğunu güzel yapmıştır.

Süpürgeci adam, süpürdüğü yeri en iyi süpürmüştü, o süpürmede ihsân yapmıştır. Hoca en iyi şekilde hocalık yapmışsa, hocalıkta ihsân yapmıştır. Asker en iyi şekilde askerlik yapmışsa, askerlikte ihsân yapmıştır.

“—İbadette ihsân nedir?”

İbadette ihsân için de buyrulmuş ki:³

³ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.27, no:50; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.39, no:9; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.101, no:4991; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.25, no:64; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.426, no:9497; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.5, no:2244; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.375, no:159; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.157, no:30309; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.528, no:117222; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.I, s.36, no:8; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.6, no:2610; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.635, no:4695; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.97, no:4990; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.24, no:63; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.389, no:168; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.203, no:20660; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.528, no:11721; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.383; Beyhakî, *el-Erba'üne's-Suğrâ*, c.I, s.61, no:23; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.44, no:5249; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.57, no:140; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.X, s.494, no:10108.

الْإِحْسَانُ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ

(خ. م. ن. ه. حم. خز. حب. ش. حل. عن أبي هريرة؛ م. د. ت. ن. ه. حب. ق. عن عمر)

(*El-ihsânü en ta'büda'llâhe keenneke terâhu*)
“İhsân, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne, onu görüyormuşçasına ibadet etmektir. (*Fein lem tekün terâhu, feinnehû yerâke*) Çünkü, her ne kadar sen onu görmüyorsan da, o seni görüyor.”

O senin yanında... Onun yakınlığını hissedip, bilip;

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ

(الحديد: ٤)

(*Ve hüve meaküm eyne mâ küntüm*) “Nerede olursanız olun o sizinle beraberdir.” (Hadîd, 57/4) ayet-i kerimesini düşünerek;

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

(كاف: ١٦)

(*Ve nahnü akrabü ileyhi min habli'l-verîd*) “Biz insanoğluna şah damarından bile daha yakınız.” (Kaf, 50/16) ayet-i kerimesinin mânâsını düşünüp;

“—Mevlâm benim yanımda... Allah-u Teâlâ Hazretleri benim her yaptığımı görüyor, benim yaptığıma şahit.” diye düşünmek.

İşte ibadette ihsân o... İnsan o zaman iyi kulluk yapar. Çünkü yalnız olmadığını bilen, Allah'ın kendisini murakabe ettiğini, kontrol ettiğini, her yaptığını gördüğünü, her söylediğini işittiğini bilen bir insan, çekidüzen verir kendisine.

Bir odada bir insan varken başka türlü otururuz, yalnız olduğumuz zaman daha başka otururuz. Elimizi ayağımızı uzatabiliriz. Ama içeriye hürmet ettiğimiz büyüğümüz, babamız filan gelse, ne yaparız? Hemen ayağa kalkarız, toparlanıyoruz.

İşte insan, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kendisiyle beraber olduğunu bildiği zaman, ne yapar? O zaman kulluğu iyi yapar.

Onun için, ihsân nedir diye sorduklarında Peygamber Efendimiz'e, ibadetteki ihsânı tarif etmiş: "Allah'ı görüyormuşçasına ibadet etmek..." buyurmuş.

Bir büyük velî varmış, gâliba Sehl ibn-i Abdullah et-Tüsterî'nin kitabında okumuştum, onun kendisi olabilir. Dayısı ibadet ediyor geceleyin, o kendisi küçücük çocukmuş. Böyle hayranlıkla seyredermiş dayısını. Gözyaşı ile, boynu bükük, tevâzu ile Allah'a ibadet ediyor.

Dayısı şöyle başını okşamış, kendisine böyle hayran hayran sevgiyle baktığını görünce:

"—Sana üç şey öğreteyim. Buna devam eder misin?" demiş.

"—Devam ederim dayıcığım." diyor.

Üç şey öğretiyor:

اللَّهُ رَبِّيَ اللَّهُ مَعِيَ اللَّهُ شَاهِدِي

1.(*Allàhu rabbî*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri benim rabbimdir.”

2.(*Allàhu maî*) “Allah-u Teâlâ Hz. benimle beraberdir.”

3.(*Allàhu şâhidî*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri beni daima kontrol etmektedir, müşahede etmektedir, daima ben onun gözü önündeyim.”

Bu üç cümle... Küçücük çocuğa, “Sen bunu günde onar defa söyle!” diyor. O çocuk, o küçük yaştan itibaren bu sözleri söyleye söyleye yetişiyor. Sonra, büyük velîlerden birisi oluyor. Yâni, bu duyguyla yetişen insan, Allah’ın kendisini dâimâ bildiğini, gördüğünü, yanında olduğunu düşünen insan, iyi kul olur.

Onun için, işte Allah muhsinleri sever. Ne olursa olsun, hangi işi yaparsak yapalım, güzel yapacağız. Yazı... Yazı yazarken güzel yazın! Yâni, kargacık burgacık yazmayın! Yazının dahi böyle özenerek, güzel yazılmasına dikkat edin! Hangi işin sahibiyse, o işi baştan savma değil, güzel yapın!

Hatta bir keresinde, Peygamber ASS Efendimiz’in mübarek yavrusu ahirete irtihal etti, Baki’ Kabristanına gömecekler. Kabrin başına geldiler, Peygamber Efendimiz şöyle kazılmış küçük kabre baktı, kenarı eğri. Çağırdı kazan şahsı:

“—Bunun burasını niçin eğri yaptın mübarek? Allah-u Teâlâ Hazretleri yaptığı şeyi güzel yapanları, yâni muhsinleri sever. Hangi işi yapıyorsa güzel yapanı sever.” buyurdu.

Onun için, müslüman kardeşler! Yaptığınız şeyi, her ne ise, hangi işe sahipseniz güzel yapın. Yâni, ustası olun onun... İbadet olsun, okumak olsun, konuşmak olsun, yazmak olsun, sanat olsun; her ne ise, onu en mükemmel şekilde yapmağa çalışın ki, (*va'llàhu yuhibbü'l-muhsinîn*) Allah muhsinleri sever, güzel yapanları sever. Her işte güzel yapmağa gayret edin!

Bu bir ayet-i kerime mealidir. Yâni bu hadis-i şerifin sıhhatine Kur'an-ı Kerim'de de şahit var. Kur'an-ı Kerim'de buyuruyor ki, bir ayet-i kerimede:

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ
الْغِيظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

(آل عمران: ١٣٤)

(*Ellezîne yünfikûne fi's-serrâi ve'd-darrâi ve'l-kâzimine'l-gayza ve'l-âfîne ani'n-nâs, va'llàhu yuhibbü'l-muhsinîn*) [O takvâ sahipleri ki, bollukta da, darlıkta da Allah için harcarlar; öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever.] (Âl-i İmrân, 3/134)

Bu ayet-i kerimenin kelimeleri, aynen bu hadis-i şerifte de var. Demek ki, bu hadis-i şerif sahihtir, sağlamdır. Çünkü Kur'an-ı Kerim gibi bir kitab-ı sahihin ayetleri dahi te'yid ediyor.

O halde, bu hadis-i şerifin mânâsına göre kendimizi ayarlayalım! Her işimizi mükemmel yapmağa çalışalım inşâallah!

d. Mi'rac'da Mûsâ AS'ı ve İsâ AS'ı Görmesi

Diğer hadis-i şerif... Mi'râc gecesinde yedi kat semâyı geçti Rasûlüllah Efendimiz. Hiç kimseye nasib olmayan şeyler gördü. Diyor ki:⁴

رَأَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي مُوسَى رَجُلًا أَدَمَ طَوَالًا
جَعْدًا كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنْوَاءَ وَرَأَيْتُ عَيْسَى رَجُلًا
مَرْبُوعَ الْخَلْقِ إِلَى الْحُمْرَةِ وَالْبَيَاضِ سَبَطَ الرَّأْسِ
وَرَأَيْتُ مَالِكًا خَازِنَ النَّارِ وَالِدَجَّالِ

(حم.خ.م. عن ابن عباس)

RE. 287/12 (*Raeytü leylete üsriye bî mûsâ*) “O İsrâ, Mi'rac gecesinde Mûsâ AS'ı gördüm.” Mûsâ AS asırlar önce yaşamış ama, ahiret aleminde, yâni Mi'rac'dayken semâda görüyor Mûsâ AS'ı. Nasıl? Dünyadaki, sağlığındaki heyeti neyse, o haliyle gördü.

“Mûsâ AS'ı gördüm.” diyor. Nasıl? (*Racülen edeme*) “Esmer bir adam, cildi esmer; (*tuvâlen*) uzunca boylu, (*ca'den*) saçları kıvırcık.”

⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.III, s.1182, no:3067; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.151, no:165; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.342, no:3179; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.157, no:12749; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.365; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.666, no:32271.

Ca'den; şerhte eti sıkı mânâsına gelir diyor, ama saçları kıvırcık demek. Saçın kıvırcık olanına *ca'd* derler. Düz, böyle sarkan, uzun olanına da *müstersen* derler, *sebet* kelimesini kullanırlar. Herhalde kıvırcık saçlı mânâsı daha uygun.

(Keennhû min ricâli şenuete) “Sanki Şenûe kabilesi adamlarına benziyordu.” diyor Peygamber Efendimiz. Şenûe kabilesi de Yemen’de bir kabileymiş ki, bunlar neseblerinin temizliği ile, yâni soy soplalarının temizliği ile ve ahlâklarının güzelliği ile tanınmış bir kabileymiş. “O kabilenin insanlarına benziyordu Mûsâ AS.” diyor Peygamber Efendimiz.

(Ve raeytü îsâ) “İsâ AS’ı da gördüm.” O nasıl? *(Racülen merbûe’l-halki)* “Mutedil endamlı bir kişi idi İsâ AS; *(ile’l-humreti ve’l-beyâd)* kırmızıyla beyazdı. Kırmızıya kaçan bir beyaz teni vardı İsâ AS’ın. *(Sebete’r-re’s)* Saçları düz ve sarkıktı, salıverilmişti.” Hakikaten de eski hristiyanların, yahudilerin kitaplarında da peygamberlerinin tarifleri, Peygamber Efendimiz’in şu tarif ettiği şekle uygundur.

(Ve raeytü mâliken hâzine’n-nâr) “Sonra, cehennemın muhafızı olan Mâlik adlı meleği de gördüm Mi’rac gecesinde... *(Ve’d-deccâl)* Deccal’ı da gördüm.” diyor.

Deccal da ahir zamanda zuhur edecek. Onun hakkında pek çok hadis-i şerifler var. İşte bir gözü kör olacak, insanları çağırarak, kendisine tâbi olanların hepsi cehenneme gidecekler.

Ancak mü'minler ona karşı gelecek; onun Deccal olduğunu, kötü olduğunu anlayıp, ondan kurtulacaklar. Onun şerrinden, fitnesinden emin olacaklar.

Büyük bir aldatıcı, büyük bir sahtekâr... Kendisi ulûhiyyet iddiasıyla ortaya çıkmış bir kişi. Onu da gördüğünü ifade etmiş ASS Efendimiz, İbn-i Abbas RA'nın rivâyet ettiğine göre.

e. Cenneti ve Cehennemi Görmesi

Diğer hadis-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

رَأَيْتُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ فَلَمْ أَرَ مِثْلَ مَا فِيهِمَا مِنْ
الْخَيْرِ وَالشَّرِّ

(ق. فى البعث عن أنس)

RE. 287/13 (*Raeytü'l-cennete ve'n-nâr*) “Cenneti de gördüm, cehennemi de gördüm. (*Felem era misle mâ fîhimâ mine'l-hayri ve's-şer*) Bu ikisindeki hayır gibi, şer gibi hiç bir şey görmedim.”

Şunu demek istiyor: Cenneti gördüm, o kadar çok hayırlar var ki, tarifi mümkün değil. Yâni, dünyada hiç misli görülmemiş. Cehennemi de gördüm, onda da o kadar kötü, feci manzaralar, haller var ki, hiç misli görülmemiştir. Hakikaten pek çok ayet-i kerime vardır ki cennetin evsâfını anlatır; pek çok ayet-i kerime vardır ki cehennemin evsâfını anlatır. Hepsi...

⁵ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XIV, s.641, no:39565; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.66, no:12572.

Meselâ, başka bir hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁶

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ

وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ

(م. حم. طب. ك. عن سهل بن سعد)

(*Inne fi'l-cenneti mâ lâ aynün reet, ve lâ üzünün semiat, ve lâ hatara alâ kalbi beşerin*)
“Muhakkak ki cennette hiç bir gözün görmediği, hiç bir kulağın işitmediği ve hiç bir kimsenin hatır ve hayaline dahi gelmemiş olan nimetler vardır.”

Neden? İşte o demin sanatından, kudretinden bahsettik ya Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin, Allah-u Teâlâ Hazretleri o sanatıyla, o eşsiz kudretiyle, kuvvetiyle kullarını memnun etmek için bir alem halk etmiş, cennet... Kullarını memnun edecek her şeyi oraya ihsân etmiş, koymuş. Yâni, memnun olmamak mümkün değil.

⁶ Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2175, no:2825; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.334, no:22877; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.448, no:3549; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.122, no:5706; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.431, no:7520; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.30, no:33973; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.354, no:6919; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.170, no:463; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.462, no:9958; Ebû Hüreyre RA'dan.

Lafız farkıyla: Buhârî, *Sahîh*, c.III, s.1185, no:3072; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2174, no:2824; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.313, no:8128; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.91, no:369; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.428, no:2819; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.30, no:33974; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.416, no:20874;

Cennete en sonuncu olarak girecek kimse, artık ondan sonra başka girecek kimse kalmamış; şüphesiz ki, derecesi ötekilerden daha aşağıda olan kimsedir. Kusurundan dolayı ceza çekmiş, geç kalmış. Cehennemde biraz yanmış, sonra affolmuş, cennete en son giriyor. En son girecek insana, bu dünya ve semâlar, gökler kadar yerler verilecek. O kadar çok nimetle karşılaşacak ki, şaşacak.

En son girdiği halde, ötekilere verilenleri bilmediği için, “Allah-u Teâlâ Hazretleri lütfuyla, keremiyle, bana en büyük ikramı verdi.” diye düşünecekmiş. Yâni çok memnun. Azımsamak mümkün değil; çok büyük imkânlarla, ikramlara nâil olacak insanlar. Cennet böyle...

Hatta bu ayet-i kerimeleri, cennetle ve cehennemle ilgili ayet-i kerimeleri toplasak, bir ders yapsak... Çünkü cennet Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kullarına lütuf ve ikram, mükâfât yurdu. Cehennem de, asi kullarını cezalandırma yeri. İsyanın cezasını insanlar bilsin ki, isyandan vazgeçsin... İtaatin faydasını insanlar bilsin ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne severek itaate koşsun diye cenneti, cehennemi anlatmak lâzım!

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.346, no:382; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.317, no:11085; İshak ibn-i Râhavyeh, *Müsned*, c.I, s.119, no:36; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.93, no:135; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.480, no:1133; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.200, no:394; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.184, no:11439; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.224, no:738; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.262; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.I, s.170, no:27; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.526, no:39241; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.IX, s.115, no:8030.

Tabii bu dersin, bu hadis-i şerifin izahı kadar kısaca söylüyoruz. Bu dersten sonra, yâni ilerideki başka meclislerde, başka toplantılarda cenneti, cehennemi geniş olarak inşâallah anlatırız.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi cehennemden âzâd eylesin... Cennetine dâhil eylesin...

f. Cenneti İstemek, Cehennemden Sığınmak

Sabahları ve akşamları, namazdan sonra yedi defa:

اللَّهُمَّ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ

(*Allâhümme ecirnâ mine'n-nâr*) “Yâ Rabbi sen bizi cehennemden uzak eyle, kurtar oradan.” diyoruz.

Arkasından:

وَأَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ مَعَ الْأَبْرَارِ وَزَوِّجْنَا مِنَ الْحُورِ
الْعِينِ

(*Ve edhilne'l-cennete mea'l-ebrâr*) “İyi kulların ile beraber bizi cennetine sok.” diye cenneti istiyoruz. (*Ve zevvicnâ mine'l-hûri'l-în*) [Cennette bizi hurilerle evlendir.] diye dua ediyoruz.

Peygamber Efendimiz, bu konuda şöyle buyuruyor:⁷

إِذَا صَلَّيْتَ الصُّبْحَ فَقُلْ قَبْلَ أَنْ تُكَلِّمَ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ
اللَّهُمَّ أَجِرْنِي مِنَ النَّارِ سَبْعَ مَرَّاتٍ فَإِنَّكَ إِنْ مِتَّ مِنْ
يَوْمِكَ ذَلِكَ كَتَبَ لَكَ اللَّهُ جِوَارًا مِنَ النَّارِ وَإِذَا
صَلَّيْتَ الْمَغْرِبَ فَقُلْ قَبْلَ أَنْ تُكَلِّمَ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ
اللَّهُمَّ أَجِرْنِي مِنَ النَّارِ سَبْعَ مَرَّاتٍ فَإِنَّكَ إِنْ مِتَّ مِنْ
لَيْلَتِكَ كَتَبَ اللَّهُ لَكَ جِوَارًا مِنَ النَّارِ

(حم. د. ن. حب. عن الحارث التيمي)

(*İzâ salleyte's-subha*) [Sabah namazını kıldığın zaman, (*fekul kable en tükellime ehaden mine'n-nâs*) herhangi bir kimseyle konuşmadan önce şöyle de: (*Allâhümme ecirnî mine'n-nâr*) 'Ey Allahım, beni cehennemden uzak eyle!' (*Seb'a merrât*) Yedi defa söyle! (*Feinneke in mütte min yevmike*) Eğer o gün ölürsen, (*keteba'llàhu leke civâren mine'n-nâr*) Allah senin için cehennem ateşinden koruyucu bir berat yazar.

⁷ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.274, no:4417; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.234, no:18083; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.367, no:2022; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.433, no:1051; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.33, no:9939; Şeybânî, *el-Âhad ve'l-Mesânî*, c.II, s.399, no:1212; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.220; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XI, s.477, no:1157; Hâris ibn-i Müslim et-Temîmî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.131, no:3467; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.311, no:2258.

(*Ve izâ salleyte'l-mağrib*) Akşam namazını kıldığın zaman da, (*fekul kable en tükellime ehaden mine'n-nâs*) herhangi bir kimseyle konuşmadan önce şöyle de: (*Allâhümme ecirnî mine'n-nâr*) 'Ey Allahım, beni cehennemden uzak eyle!' (*Seb'a merrât*) Yedi defa söyle! (*Feinneke in mütte min leyletike*) Eğer o gece ölürsen, (keteba'llàhu leke civâren mine'n-nâr) Allah senin için cehennem ateşinden koruyucu bir berat yazar.]

Hatta, bir insan namaz kılsa, namaz kıldıktan sonra cehennemden Allah'a sığınmasa, cenneti istemese, ayıplarlanmış melekler...

Taberânî'nin Ebû Ümâme RA'dan rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:⁸

إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَتَحَتْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ
وَاسْتُجِيبَ الدُّعَاءُ وَإِذَا انْصَرَفَ الْمُنْصَرِفُ مِنَ
الصَّلَاةِ وَلَمْ يَقُلْ اللَّهُمَّ أَجِرْنِي مِنَ النَّارِ وَأَدْخِلْنِي
الْجَنَّةَ وَزَوِّجْنِي مِنَ الْحُورِ الْعِينِ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ
يَا وَيْحَ هَذَا أَعْجَزَ أَنْ يَسْتَجِيرَ اللَّهُ مِنْ جَهَنَّمَ
وَقَالَتِ الْجَنَّةُ يَا وَيْحَ هَذَا

⁸ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.102, no:7496; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.II, s.410, no:1601; Ebû Ümâme RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.II, s.345, no:2893; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.372, no:1451.

أَعْجَزَ أَنْ يَسْأَلَ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَقَالَتْ الْحُورُ الْعَيْنُ يَا
وَيْحَ هَذَا أَعْجَزَ أَنْ يَسْأَلَ اللَّهَ أَنْ يُزَوِّجَهُ مِنْ الْحُورِ

الْعَيْنُ

(طب. عن أبي أمامة)

RE. 34/7 (*İzâ ukîmeti's-salâtü*) [Namaz kılındığı zaman, (*fütihat ebvâbü's-semâi, ve'stücîbe'd-duâü*) semânın kapıları açılır ve dualar kabul olur. (*Ve ize'nsarafe'l-münsarifü mine's-salâti*) Namaz kılan kimse namazı bitirdiği zaman, (*ve lem yekul: Allâhümme ecirnî mine'n-nâr, ve edhilni'l-cennete, ve zevvicnî mine'l-hürî'l-în*) 'Ey Allahım, beni cehennemden uzak eyle, beni cennetine koy, beni hurilerle evlendir!' demez ise; (*kâleti'l-melâiketü*) melekler derler ki:

(*Yâ veyh*) 'Yazık şuna, (*hâzâ a'ceze en yestecîra'llâhe min cehennem*) Allah'tan cehennemden korunmasını istemekten aciz kaldı.'

(*Ve kâleti'l-cennetü*) Cennet de der ki: (*Yâ veyh*) 'Yazık şuna, (*hâzâ a'ceze en yes'ela'llâhe'l-cennete*) Allah'tan cenneti istemekten aciz kaldı.'

(*Ve kâleti'l-hürî'l-în*) Huriler de derler ki: (*Yâ veyh*) 'Yazık şuna, (*hâzâ a'ceze en yes'ela'llâhe en yüzevicehû mine'l-hürî'l-în*) Allah'tan kendisinin hurilerle evlendirilmesini istemekten aciz kaldı.' derler.]

Onun için, her namazın arkasından insan:

(*Allàhümme ecirnî mine'n-nâr*) “Yâ Rabbi, sen beni cehennemden âzâd eyle! (*Ve edhilni'l-cennete mea'l-ebrâr*) İyi kullarıyla beraber beni cennetine dâhil eyle... (*Ve zevvicnî mine'l-hûri'l-în*) Hurilerle, cennetin nimetleriyle beni taltif eyle...” diye isteyecek.

Böyle istenmesini, Rasûlüllah Efendimiz tavsiye ediyor.

Tabii, kuru kuruya istemenin ötesinde, gayret de etmek lâzım! İnsanın “Bal, bal, bal...” demekle ağzı tatlı oluyor mu? Parayı vereceksin, balın iyisini arayacaksın, gideceksin, alacaksın, eve getireceksin, o zaman yiyeceksin. Yâni, sadece söz ile değil, insanın fiilen de cehennemden kendisini uzak tutacak işleri yapması lâzım, cennete dâhil edecek işleri yapması lâzım!

Cennete şevki, insanı iyiliklere sevk etmeli; cehennemden korkusu, kötülüklerden men etmeli!

g. Rasûlüllah'ın Rabbini Görmesi

Diğer hadis-i şerif... Ebû Zerr-i Gıfârî RA'dan rivâyet edilmiş. Ebû Zerr-i Gıfârî, Peygamber Efendimiz'in iltifatına mazhar olmuş, müstesnâ bir sahabidir. Sormuş Rasûlüllah Efendimiz'e:⁹

هَلْ رَأَيْتَ رَبَّكَ

⁹ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.161, no:178; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.254, no:58; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.129, no:384; Ebû Zerr-i Gıfârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.523, no:31864.

(*Hel raeyte rabbeke*) “Sen Rabbini gördün mü yâ Rasûlallah!” diye sormuş.

Peygamber SAS Efendimiz Allah-u Teâlâ Hazretleri’ni gördü. Müteaddit defalar gördü. Süleyman Çelebi’nin dediği gibi:

Aşikâre gördü Rabbü’l-izzeti;

Ahirette öyle görür ümmeti.

Şimdi buradaki ifadesinde diyor ki:

رَأَيْتُ نُورًا

م. عن أبي ذر، قال: سئلت رسول الله عليه السلام هل رأيت ربك؟ قال، فذكره

RE. 288/1 (*Raeytü nûran*) “Nur halinde gördüm, nur olarak gördüm.” Rasûlüllah Efendimiz, Allah-u Teâlâ Hazretleri’ni böyle gördüğünü ifade ediyor.

Şerhte diyor ki: “Bu nurdan maksat, ya bizim gözle nuru gördüğümüz tarzda görmektir veyahut kalpte tecellîdir, yâni mânevî bir halettir. İkisinin bir arada olması da muhtemeldir.” diyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin Esmâ-i Hüsnâsından birisi de Nur’dur, mâlûm olduğu üzere... *Estaizü bi’llâh. Bismi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm:*

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

(النور: ٣٥)

(*Allâhu nûru’s-semâvâti ve’l-ard*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri semâların ve yerin nurudur.” (Nur, 24/35) ayet-i kerimesinde belirtildiği üzere.

h. Şeytanların Hazret-i Ömer'den Kaçması

Hazret-i Aişe Validemiz'den rivâyet edildiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹⁰

رَأَيْتُ شَيَاطِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ فَرُّوا مِنْ عُمَرَ

(عد. كر. عن عائشة)

RE. 288/2 (*Raeytü şeyâtîne'l-insi ve'l-cinni ferrû min umer.*) “İnsanların ve cinlerin şeytanlarını gördüm, Ömer'den kaçıyorlardı.”

Hazret-i Ömer, mâlûm, Ebû Bekr-i Sıddîk'tan sonra, ikinci halife olan ve hayatındayken cennetle müjdelenmiş kimselerden, Aşere-i Mübeşşere'den bir sahabi. Peygamber Efendimiz'in hanımlarından Hafsa Validemiz'in babası olan büyük sahabi. Adaletiyle cihana nam salmış olan sahabi. Mescidde namaz kılarken hançerlediler, yaralandı, oradan şehîden vefat etti. Peygamber Efendimiz'in kabri yanında medfundur.

Hazret-i Ömer nerede yatar? Rasûlüllah'ın yanında yatar. Hazret-i Ebû Bekir nerede yatar? Rasûlüllah'ın yanında yatar. O devlete ermiş. Yâni, Rasûlüllah'ın kabri içinde ikisi birden beraber yatarlar. O zât-ı muhterem.

¹⁰ Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.621, no:2621; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.309, no:8957; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.51; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXXIV, s.85; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.832, no:32722; Câmîü'l-Ehâdîs, c.XIII, s.75, no:12596.

Hani herkes o devirde mühür basıyorlar vesîkalara ya, mühür kazıtırlarmış. Vefatına yakın –ne kadar ibretli– mührüne yazdırmış ki:¹¹

كَفَى بِالْمَوْتِ وَاعِظًا يَا عُمَرُ

(*Kefâ bi'l-mevti vâizan yâ umer!*) “Ölüm sana vaiz olarak yeter ey Ömer!” diye yazdırmış. Yâni mührü basıyor, bu yazı çıkıyor isminin altına... O da onu görüyor tabii. Yâni, ölümü hatırlamak için. Ölümü mührüne böyle kazıtmış.

Maaşla adam tutmuş, her zaman kendisine gelsin de ölümü hatırlatsın, ahireti hatırlatsın diye. Her zaman o zât gelirmiş:

“–Yâ Ömer! Ölüm var, bu hayat ebedî değil! Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzuruna çıkacaksın.” diye ikaz edermiş.

Bir zaman sonra demiş ki:

“–Sen artık gelme!”

¹¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.353, no:10556; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.302, no:1410; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Yakîn*, c.I, s.117, no:31; İbn-i Asâkir, *Ta'zîyetü'l-Müslim*, c.I, s.50, no:63; Ammâr ibn-i Yâsir RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.217; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.III, s.194; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.37, no:148; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.354; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXI, s.323; İbn-i Hacer, *Tehzîbü'l-Tehzîb*, c.VII, s.386; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXXIV, s.260.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.804, no:35818; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.928, no:1933.

“—E ne oldu? Bir kusur mu işledim?”

“—Hayır, sakalımda ak belirdi. Artık ölümü hatırlatan alâmet var!” demiş.

Ah, bizim sakallarımız bembeyaz oldu, bizim halimiz ne olacak? Biz acaba aynı şekilde müteyakkız oluyor muyuz?

Vefatına yakın yaralı yatıyor, hâlet-i nezi’de...
Demişler ki:

“—Yâ Ömer! Ne mutlu sana. Senden öncekiler senden razıydı.” Senden önceki dedikleri kimler? Rasûlüllah SAS Efendimiz ile Ebû Bekr-i Sıddîk. “Onlar senden râzı gittiler ahirete, onlar senden razıydı. Senden daha geriye kalmış olan bizler de senden razıyız. Ne mutlu sana yâ Ömer!” demişler. “Hem evvelkiler râzı, hem bizler razıyız.”

Böyle bir söz size söylenirse, ne cevap verirsiniz bilmem. Hazret-i Ömer RA —Allah şefaatine nail etsin— Aşere-i Mübeşşere’den, cennetle müjdelenmiş olan o zât, bakın ne cevap vermiş. Acı acı gülmüş, demiş ki:

“—Sizin bu sözünüze gafiller aldanır. Allah’a yemin ederim ki, eğer doğu ile batı arasındaki cümle mülk, varlıklar benim olsa, kıyamet gününün korkusundan hepsini tasadduk eder, sevap kazanmağa çalışırım.”

Korkuya bak! Nasıl korku bu? Korkak mıydı Hazret-i Ömer? Hayır, bahadırdı. Bak şeytanlar kaçıyor kendisinden... Öyle bahadır bir insandı ki, önünde kimse duramazdı. Hatta kimse onunla, böyle yüz yüze konuşmağa cesaret

edemezlermiş de, kızını aracı yaparlarmış. Yâni giderlermiş, meseleyi kızına açarlarmış, o babasına söylermiş.

Şeytanlar... Nasıl şeytanlar? (*Şeyâtînü'l-insi ve'l-cinni*) “Hem insanların şeytanları, hem cinlerin şeytanları Hazret-i Ömer’i gördü mü yolunu değiştirir, kaçarmış.” Öyle bir devletli zât-ı muhterem. Bak ölümü anında hâlâ ne diyor... Allah korkusu içine öyle yerleşmiş. O korku, işte o Allah korkusu onu adaletiyle cihana tanıttırmış.

Eğer Allah’tan korkmasaydı, ne olurdu? Birçok hükümdar var, zulmüyle tanınmış. Meselâ, bir Roma hükümdarını anlatıyorlar, Neron diye... Adam esirleri atarmış arslanların önüne... Stadyum gibi bir yerde, etrafa seyirciler toplanırmış. Esir, sanki onun canı yok, atarmış aslanın önüne... O zavallı esir o aslanın önünden kaçıyor, aslan ona koşuyor. Aç bırakılmış aslan. Yakalıyor, parçalıyor, yiyor.

Onlar orada futbol maçı seyrederek gibi seyrederekmiş. Zulme bak! E o da idareci, bu da idareci...

Bu dermiş ki:

“—Ah Ömer! Keşke anan seni doğurmasaydı!”

Mesuliyetinin ağırlığından, idarecilik mesuliyetinin ağırlığından, “Ah Ömer! Keşke anan seni doğurmayaydı!” dermiş. “Keşke ot olsaydım, çalı çırpı olsaydım.” dermiş.

Yâni bunlar nedir? Bunlar bize ibrettir. Büyük insanlar, cenneti kazanan insanlar hangi duygulara sahiplermiş, hayatlarını nasıl tanzim etmişler. Büyük şöhretler, cihanın alkışladığı insan, nasıl hareket etmek suretiyle olunuyor, onları gösteriyor bize. Demek ki, Allah'tan korkunca insan, o zaman adaletli oluyor. O zaman Hazret-i Ömer gibi cihana nam salıyor.

“—Dicle'nin kenarında bir kuzuyu bir kurt parçalasa, Ömer mes'ul...” diye üzülmüş.

O kadar kendisini mes'ul hissedermiş. Geceleri herkes uyurmuş, koca halife-i rûy-i zemîn, kadar geniş arazinin mâliki, idarecisi, herkesin hürmet ettiği kimse olan Hazret-i Ömer, gece uyuyamazmış da dolaşmış.

Bir keresinde bakmış, bir kervan gelmiş, konmuş bir yere, hiç bekçi bırakmamışlar. Mallar meydanda... Adamlar da bir tarafta uyumuşlar.

Düşünmüş: Şimdi buraya geceleyin sessizce bir hırsız sokulsa, bir çuval mal alsa, çalsa, bunların haberi yok. Kim bilir Şam'dan mı geldiler, Yemen'den mi geldiler... Toz, toprak, yorgunluk... Yığılmış, kalmışlar zavallılar. Han yok, kervansaray yok tabii. Oraların o zamanlardaki hali.

Ashâb-ı kirâmdan bir zâtı daha çağırmış yanına:

“—Gel bakalım, seninle bu gece beraber arkadaşlık edelim!” demiş.

Sabaha kadar beklemişler o malların başında. Kim bekliyor, mahalle bekçisi mi? Hayır, halife-i rûy-i zemîn. Müslümanların öl dediği yerde ölmeğe hazır oldukları, emrine o kadar uydukları koca halife Hz. Ömer, sabaha kadar beklemiş. Ondan sonra, sabah olunca bağırır: “—Es-salâh, es-salâh! Haydi kalkın, namaz vakti geldi.”

Kamçısıyla şöyle çat çat vurdura vurdura uyandırmış. Artık çalma ihtimali kalmadı diye yürümüş gitmiş.

Bir gece dolaşıyormuş gene, bakmış, bir evden bir ihtiyar kadın kızına sesleniyor:

“—Kızım! Sütün içine biraz su koyuver.”

Kız cevap veriyor... Gece karanlıkta, evin içinde konuşuyorlar, Hazret-i Ömer de duyuyor.

“—Anne! Halife Hazret-i Ömer sütlere su katmayın diye emir yayınlamamış mıydı?”

“—E canım şimdi Ömer burada mı, Ömer duyar mı, bilir mi? Sen katıver!”

Diyor ki:

“—Pekiyi anne, Ömer bilmiyor ama, Allah-u Teâlâ Hazretleri görmüyor mu bizim bu yaptığımızı? Halifeye asi olduğumuzu o görmüyor mu?”

Şuura bak! Öyle hükümdara, böyle tebaa... Yâni bu şuurda bir tebaa, bu şuurdaki bir halk hangi devlet görmüş? Hangi devlet idarecisi istemez tebaasının kanunlara böyle saygılı olmasını?

Bak, iman insanları ne hale getiriyor. Görmediği yerde bile nasıl itaat ettiriyor. Polise, bekçiye, zabıtaya lüzum kalmıyor o zaman, imanlı oldu mu bir insan.

Hazret-i Ömer, dışarıdan bu konuşmaları duymuş, hiç bir şey dememiş, ama evi işaretlemiş. Gündüz gözüyle gidiyor o işaretlediği eve, hiç bilmediği halde, çalıyor kapıyı, kızı kendi oğluna istiyor. Aklının, şuurunun iyi olduğunu, zihninin müstakîm olduğunu, dininin mühim olduğunu anladığı için oğluyla evlendiriyor. Sonra o sülâleden ne mübarek kimseler yetişmiş. Öyle kızıdan, öyle anadan, öyle babanın çocuklarından öyle mübarek insanlar yetişir.

İşte, şeytanlar yolunu değiştirmiş Hazret-i Ömer'den, celâdetli bir kimse olduğu için. Şeytanların insi ve cinni diyor. Demek ki, cinlerden de şeytan var, yâni görünmez varlık olarak; bir de insanların şeytanları var. Bu ne demek? Demek ki, bazı insanlar o kadar kötülük mesleği içine yuvarlanıyorlar ki, adeta kötülük bunların mesleği oluyor, işleri oluyor ve şeytanlaşıyorlar. Dış görünüşü itibariyle insan kılığında ama, insanların şeytanları durumuna geliyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi şeytana uydurmasın... Ondan sonra böyle insan şeytanlarının şerlerinden, cin şeytanlarının şerlerinden de bizi hıfz eylesin...

Bak demek ki, insan takvâ ehli olursa, Allah'tan korkan, Allah'a sımsıkı bağlı bir kimse olursa,

şeytan kaçıyor. Demek ki, bizim şeytana uymamız bizim kusurumuzdan. Demek ki, biz Allah'a hakkıyla tevekkül etsek, Allah'a hakkıyla iman eden bir kimse olsak, şeytan bizi görünce kaçacak. Biz ilk önce imanımızdaki kusurdan, tevekkülümüzdeki kusurdan kaybediyoruz da, şeytan bir kere yanımıza sokuluyor. Ondan sonra bizi çeşitli oyunlarla, hilelerle aldatıp kötülöklere sevk edebiliyor.

i. İman Ehli Kimsenin Rüyası

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنْ
النُّبُوَّةِ

(ش. حم. خ. م. ت. د. ط. ه. طب. وأبو عوانة، والدارمي عن أنس، وأبي هريرة، وابن عباس)

¹² Buhârî, *Sahîh*, c.VI, s.2563, no:6586; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.723, no:5018; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.532, no:2271; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.165, no:2137; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.78, no:575; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.173, no:30453; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.383, no:7625; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.VI, s.2563, no:6587; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1773, no:2263; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.541, no:2291; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1282, no:3894; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.233, no:7183; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.432, no:8174; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.123, no:393; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.211, no:20352; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.173, no:30450; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.189, no:4763; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.VI, s.2568, no:6593; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1774, no:2264; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.106, no:12056; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.79,

RE. 288/3 (*Rü'ye'l-mü'mini cüz'ün min sittetin ve erbaîne cüz'en mine'n-nübüvveh*)
“Müslümanın rüyası, yâni iman ehli kimsenin rüyası, peygamberliğin kırk altı bölüğünden, parçasından bir parçadır, bir bölüktür.”

Bu ne demek? Bir peygamberin Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden vahiy alması, vahiy telakkî etmesi, haberleri alıp da elçilik vazifesi yapmasının yolları... Demek ki, kırk altı çeşit yol var. Allah-u Teâlâ ya melek gönderir, öyle bildirir emrini; ya meleksiz bilâ vasıta gönderir. Yâni, hiç melek olmadan kendisi doğrudan doğruya bildirebilir. Veyahut ilham yoluyla gönderir. Veyahut çan sesi duyulur gibi böyle bir şingirtı duyularak vahiy gelir. Veyahut daha başka şekillerde... İşte bunların hepsi kaç çeşitmiş? Kırk altı usûl, çeşit var. Bir çeşidi de rüya...

no:575; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.91, no:5891; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.41, no:3285; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.174, no:30460; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.186, no:4754; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.207, no:1364; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.330; Tirmizî, *Şemâil-i Muhammediyye*, c.I, s.353, no:415; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV,s.12, no:16242; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.415, no:6050; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.432, no:8175; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.205, no:462; Ebû Rezin RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI,s.245, no:11627; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.584, no:41402.

Peygamber Efendimiz de diyor ki:

“—Ben hangi rüyayı görseydim, peygamberlik gelmezden önce bile, gece hangi rüyayı görsem, ertesi gün, gün aydınlığı gibi aynen zuhur ederdi o rüya. Olmadan, hadiseyi görürdüm.” diyor.

Demek ki, insan mü'min olunca, gönül ayinesi saf olunca, düzgün olunca, o zaman mânevî haberleri, olmadan evvel, Allah-u Teâlâ Hazretleri ona ilham ediyor, o aynada tezahür ediyor.

Ben aynaya benzetmeyi çok seviyorum gönlü... Çünkü hakikaten, ayna kirli olursa göstermez bir. Demek ki, bizim gönül aynalarımızın üstünde toz var, toprak var... Arkasındaki o kâğıdın içindeki parlaklığı veren maddesi küflenmiş, paslanmış, bizim aynamız göstermiyor. Ama temizlesek, cilâlasak, muntazam olsa gösterecek, bir.

Ondan sonra aynalara dikkat edin, sathı düzgün olmazsa çarpık gösterir, yâni eğri büğrü gösterir. Bunun için bazı eğlence yerlerinde çeşitli aynalar koyuyorlar, işte bir ayna koyuyor, onun karşısına geçti mi insan, uzun boylu görünüyor. Aynı insan öteki aynanın başına geçerse, şişman görünüyor. Boynu uzun oluyor... filan. Böyle çeşitli şekillerde görünüyor. Neden? Ayna düz olmazsa görüntü, görünen şey bozulur, şekli bozuk görünür.

Sözü şeye getireceğim, gönül bir kere saf olacak, temiz olacak, pâk olacak. Gönül aynası pâk olacak; bir. İkincisi; eğri büğrü olmayacak ki, doğru haber çıksın, eğri aksetmesin haberler.

Demek ki, müslümanın rüyasında hakikat payı var. Hakikatin bir parçası oluyor müslümanın rüyası. Tabii bu rüya mevzuunda pek çok esrarengiz bilgiler vardır, söylenecek sözler vardır. Rüyaların bir kısmı şeytanîdir, bir kısmı nefsânîdir, bir kısmı melekîdir, bir kısmı Rahmânîdir.. Böyle çeşitli şekillerle görünür. Bir kısmı, rüyada aynen haber, bilgi aynen görünür. Bazen de remizle, temsil ile, bir başka yolla görünür.

Meselâ, Yusuf AS'ın zindandaki arkadaşları dediler ki... Bir tanesi anlatıyor rüyasını Yusuf AS'a... Çünkü, Allah-u Teâlâ Hazretleri Yusuf AS'a rüya te'vil etmesini, tabir etmesi ilmini ihsân eylemiş. Diyor ki:

“—Ben rüyamda gördüm, efendime yine içki sıkıyorum, içki hazırlıyorum.”

Ötekisi de diyor ki:

“—Ben de rüyamda başımın üstünde bir tepsi taşıyordum, tepside kuşlar bir şeyler yiyorlardı.” diyor.

Bu iki şahıs niye zindana düşmüşler? Hükümdara suikast olmuş, acaba o mu yaptı, bu mu yaptı henüz belli değil, ikisini de yakalamışlar, zindana atmışlar. İkisi zindandayken, Yusuf AS da zindana düşüyor haksız yere... Mâlûm, meşhur bir hadisedir.

Şimdi onlar rüyalarını anlatıyorlar. Rivâyet edilir ki, bunlar rüya değil de uydurma, yâni kendileri rüya görmedikleri halde kendileri böyle deyiverdiler de diyorlar. Belki de, hakikaten de görmüşlerdir.

Diyor ki, o birincisine:

“—Sen tekrar eski vazifene döneceksin!”

Hükümdarın şerbetçisiymiş o. Meşrubatını hazırlarmış hükümdarın. Ona, “Sen eski vazifene döneceksin!” diyor.

Ötekisine de diyor ki:

“—Sen asılacaksın, başının etlerini kuşlar gagalayıp yiyecek.”

قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ

(يوسف: ٤١)

(Kudiye'l-emrû'llezî fîhi testeftiyân)

“Hakkında fetvâ istediğiniz, mâlûmat istediğiniz iş hükmolundu artık, takarrur etti.” (Yusuf, 12/41) diyor. Hakikaten de ötekisi asılıyor, berikisi de tekrar hükümdarın şerbetçisi oluyor.

Yâni, rüya bazen böyle bir rumûz ile görünür. Bazen de ayan beyan, insan ertesi gün olacak şeyi görür.

Hepimiz görmüşüzdür, meselâ: “Ertesi gün imtihanda şu soru sorulacak!” diye talebe görür, hakikaten de o soru sorulur kendisine. Nasıl oluyor bu? İşte bu Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin esrârından bir esrârdır. Bu rüyanın böyle bir mânevî tarafı vardır. Peygamberliğin haber kaynaklarından birisi olarak, rüya mü'mine bazı hakikatleri aksettiren bir hadisedir. Ruhun mânevî aleminden bazı haberleri aldığı bir hadisedir.

Bu hadis-i şeriften sonra rüya ile ilgili birkaç hadis-i şerif daha var, onları okumayalım! Yalnız orada diyor ki:

“—Peygamberliğin kırk altıda biridir.” dedi bu hadis-i şerifte.

Öbür tarafta, “Kırkta biridir.” diyor. Bir yerde, “Yetmişte biridir.” diyor. Bunun izahını şöyle yapıyor içeride:

“Peygamber ASS Efendimiz, yirmi üç sene peygamberlik yaptı. Kırk yaşında peygamber oldu, altmış üç yaşına kadar vazifesini yaptı. Ondan sonra ahirete irtihal eyledi, mânevî aleme geçti.

Tabii ilk baştaki peygamberliğinin şeyleri ile daha sonraki telakkileri arasında bir kademeyi gösterir bu. İlk önce o kadardı, sonra imkânlar çeşitlendi, yolların adedi arttı.” diye izah ediyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi Peygamber SAS Efendimiz’in yolunda, Kur’an-ı Kerim’in gösterdiği istikamette, sırat-ı müstakîmde yürüyen, rızasına uygun ömür geçiren ve mü’min-i kâmil olarak kendisine vâsıl olan kullarından eylesin... Hayırlı ilimlerle cümlemizi mücehhez eylesin...

Öğrendiğimiz şeyleri hayatına tatbik eden, ilmiyle âmil kimselerden eylesin...

Çünkü çok sözün, kuru sözün, sadece sözün bir faydası yok. Sözden, ilimden, bizim size bunları okumamızdan, kendimizin okumamızdan maksadımız, bir şeyler öğrenip onu tatbik etmektir.

Eh el-hamdü lillâh, bugün de ihsânı öğrendik, her şeyi iyi yapmayı öğrendik. Diğer hadis-i şerîflerden de çeşitli ibretler, dersler aldık.

Cennetin güzelliğini, cehennem korkunçluğunu ikaz etti Rasûlüllah Efendimiz... İnşâallah, hayatımızı ona göre tanzim ederiz, tertip ederiz de cehennemden âzâd olan, cennetine ilk girenlerle beraber dahil olan, Rasûlüllah'ın Livâü'l-Hamd'i altında cem olan, Havz-ı Kevser'i başında sefâ süren, o büyük köşklere, o safâlı yerlere, nimetlere sahip olan bahtiyarlar arasına biz acizler de dahil oluruz.

Fâtiha-i Şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

15. 02. 1981 - İskenderpaşa

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

